

Geliş Tarihi:05.10.2018
Kabul Tarihi:15.02.2019
SPORMETRE, 2019,17(1),125-134
DOI: 10.33689/spormetre.467625

TÜRKİYE VE İNGİLTERE’DE YÜKSEKÖĞRETİM DÜZEYİNDE SPOR EĞİTİMİ SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI*

Hakan SUNAY¹, Arif YÜCE²

¹ Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Ankara

² Eskişehir Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Eskişehir

Öz: Bu çalışma, Türkiye ve İngiltere’de Yükseköğretim düzeyinde verilen spor eğitimi sistemlerinin farklı yükseköğretim seviyelerinde karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır. Karşılaştırma yapılırken spor eğitiminin verildiği birimler, bölümler ve alanlar dikkate alınmıştır. Araştırmada tarama yöntemi ve tanımlayıcı yöntem olmak üzere iki farklı yöntem kullanılmıştır. Bu kapsamda elde edilen bulguların tablolar halinde sunulması ve yorumlanması aşamasında tarama yöntemi, ilgili literatürün incelenmesi, eğitim sistemleri arasındaki benzerlikler ve farklılıkların ortaya koyulması ve karşılaştırılmasında ise karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından tanımlayıcı yöntemden yararlanılmıştır. Bu kapsamda ülkelerin yükseköğretim düzeyinde spor eğitimi verdiği birimler, bölümler ve alanlar ve tablolar halinde sunularak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak iki ülke arasında spor eğitim sistemi olarak belirgin farklılıklar bulunmamasına rağmen İngiltere’de eğitim sürelerinin daha kısa olduğu buna karşın alınması gereken ders kredisi miktarının daha fazla olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, spor, spor eğitimi, spor eğitim sistemleri

COMPARISON OF SPORT EDUCATION SYSTEM AT HIGHER EDUCATION LEVEL IN TURKEY AND UNITED KINGDOM

Abstract: The purpose of this study is to compare sport education system at higher education level in Turkey and United Kingdom for different higher education levels. While making these comparisons units, departments, and fields of sport education were considered. In this study, two different methods namely survey method and descriptive method were applied. Within this scope, survey method was applied to present findings in table format and interpret these findings, and descriptive method was applied for related literature review, to present and compare similarities and differences between education systems. Accordingly, units, departments, and fields of sport education were presented as tables for higher education level of each country and these tables were analysed. As a result, although there were no significant differences between sport education in both countries, it was determined that education duration in United Kingdom were shorter, however, credits of the courses were higher.

Keywords: Education, sports, sport education, sport education systems

* I. Uluslararası Beden Eğitimi, Spor, Rekreasyon ve Dans Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur (26-28 Nisan 2018-İstanbul).

GİRİŞ

Spor günümüzde geldiği noktada toplumların kültür ve refah düzeyleri ile birlikte sosyal hayatın tüm yönlerini etkileyen, ilgi çeken, kitlesel, önemli ve vazgeçilemez bir sosyal olgu olarak görülmektedir (Yetim, 2005). Bir başka ifade ile spor; birlik ve beraberliği sağlama özelliğine sahip, sosyal ve toplumsal niteliklerinin yanı sıra ulusal ve uluslararası düzeyde etki yaratan bir kavram olarak da ifade edilmektedir (Karaküçük, 1988). Sporun önemi gerek tarihsel süreç içerisinde yaşadığı değişim gerekse de içerisinde barındırdığı dinamikler nedeni ile farklı bakış açıları ve anlayışlar doğrultusunda çeşitli biçimlerde tanımlanarak vurgulanmıştır (Holt, 1989; Uslaner, 1999; Fişek, 2003; Yetim, 2005; Coalter, 2007; Smith ve Westerbeek, 2007; Huizinga, 2014). Spor kavramına ilişkin tanımlamalar ve bakış açılarının farklılıklar taşıması sporda gelişim ya da sporda kalkınma kavramı ve içeriğinin karmaşık bir yapıya sahip olmasına neden olmuştur (Bramham vd., 2007). Her ne kadar kavramsal olarak karmaşık bir yapı söz konusu olsa da sporda kalkınma ve gelişim unsurlarının genel çerçevede ortak noktalar taşıdığı ifade edilebilir. Bu noktada aile, spor bilinci, eğitim, politika ve kültürün sporda kalkınma ve gelişim için önemli faktörler olduğu belirtilmektedir (Cashmore, 2003; Frank, 2003; Bramham vd., 2007; Girginov, 2008; Hallman ve Petry, 2013). Ayrıca spor, sosyal etkilerine ek olarak genel kalkınma süreçleri için de etkili bir araç olmaktadır (Kidd, 2008). Tüm bu faktörler içerisinde gerek karar verici mekanizmalar gerekse de yöneticiler açısından değiştirilebilen ve geliştirilebilen en temel unsurların eğitim ve politikalar olduğu ifade edilebilir (Lawson, 2005). Dolayısıyla sporda gelişim ve kalkınma açısından sporda eğitim ve bu doğrultuda yapılacak olan bilimsel çalışmalar değer kazanmaktadır.

Gelişmiş ülkelerin en önemli eğitim araçlarından biri olarak kabul edilebilecek olan beden eğitimi ve spor faaliyetleri, bireylerin fiziki, sosyal, psikolojik, kültürel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunarak toplumun sağlıklı nesiller kazanmasını sağlamayı amaçlamaktadır (Sunay, 2002; Bailey vd., 2009). Sporun sözü edilen bu özelliklerinin bir ülkede yoğun olarak yerleşmesi, sporun o ülkedeki yaygınlaşma oranı ile doğrudan ilişkilidir (Sunay, 2002). Spor ve eğitim bu boyutu ile ele alındığında ortaya iki farklı durum çıkmaktadır. Bunlardan ilki spor için eğitim, diğeri ise eğitim için spordur. Spor için gerçekleştirilen eğitimde spor amaçtır ve sporun en üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi için eğitimden yararlanılmaktadır. Bu durumda sporcu, antrenör, seyirci ve spor yöneticilerinin eğitimi söz konusudur. Eğitim, her alana olduğu gibi spora alanına da öncülük eden, buna ek olarak sporun teknik, estetik ve performans düzeyini yükseltme amacına hizmet eden vazgeçilmez bir yoldur. Eğitim için spor boyutunda ise spor, eğitimin belirlediği hedeflere ulaşmak için kullanılan araçlardan en eğlencelisi ve doğru kullanıldığında en etkili olarak ifade edilmektedir (Öztürk, 1998). Bu noktada spor bilinci, spora katılımı artırma ve sporda kalkınma kavramlarının spor eğitim sistemleri ile ilişkili olduğu yorumu yapılabilir.

Sporda başarılı olmuş ülkelerin, spor eğitim yapılarının incelenmesi, spor eğitiminde kullandıkları eğitim içeriği ve yöntemleri karşılaştırma analizlerinde önem kazanmaktadır. İngiltere eğitim sistemi zorunlu eğitim dönemi (İlköğretim ve Ortaöğretim) ile başlayıp ardından ileri Eğitim ile devam etmekte ve bu aşamalardan başarılı olan öğrenciler lisans ve lisansüstü eğitim programlarına katılma hakkına sahip olmaktadır. İngiltere’de yükseköğretim sistemi genel olarak Türkiye’de olduğu gibi ön lisans (A-level), lisans, lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) eğitimi şeklinde sınıflanmaktadır (Eurydice, 2007).

İngiltere spor eğitim ve yönetim sistemleri konusunda gerek belirlediği stratejiler, gerek uyguladığı politikalar, gerekse de sahip olduğu vizyon ile Avrupa’nın spor sistemleri ve spor eğitimi konusunda önde gelen ülkeleri arasında ifade edilebilir (Stewart vd., 2018; Widdop vd.,

2018; Harris ve Houlihan, 2014; Houlihan ve Green, 2009). Bu noktada İngiltere ve Türkiye’de spor alanında yükseköğretim sistemlerinin karşılaştırılması ile ileride gerçekleştirilecek çalışmalara katkı sağlanması planlanmaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı; Türkiye ve İngiltere’de Yükseköğretim düzeyinde verilen spor eğitimleri sistemlerinin farklı yükseköğretim seviyelerinde karşılaştırılmasıdır.

YÖNTEM

Araştırma kapsamında İngiltere yükseköğretim düzeyindeki spor eğitim sistemleri ile Türkiye’deki yükseköğretim düzeyinde uygulanmakta olan spor eğitim sistemleri karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma yapılırken spor eğitiminin verildiği birimler, bölümler ve alanlar dikkate alınmıştır. Araştırmada tarama ve tanımlayıcı yöntem olmak üzere iki farklı yöntemden yararlanılmıştır. Eğitim alanında gerçekleştirilen çalışmalarda yaygın olarak tercih edilen tarama modelleri geçmişte ya da hali hazırda var olan bir durumu olduğu şekli ile ortaya koymayı amaçlamaktadır (Karasar, 2007; Büyüköztürk vd., 2010). Buna göre araştırma kapsamında var olan bir durumun olduğu gibi ortaya konulması amaçlandığı için betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan diğer yöntem ise karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında sıklıkla kullanılan genel yaklaşımlardan tanımlayıcı yöntemdir (Creemers vd., 2010). Tanımlayıcı yöntemde üzerinde araştırma yapılan konu ya da eğitim sistemleri hakkında gerekli bilgiler ve literatür incelenir, ardından benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılarak mevcut durum ortaya konulur (Ültanır, 2000). Bu araştırmada Türkiye ve İngiltere’de yükseköğretim düzeyinde verilen spor eğitimi sistemlerinin farklı yükseköğretim seviyelerinde incelenmesi nedeni ile ilgili yöntemden yararlanılmıştır.

Araştırma evrenini Türkiye ve İngiltere’de yükseköğretim düzeyinde spor eğitimi veren üniversiteler oluşturmaktadır. İngiltere’de 2017 yılı itibari ile spor eğitimi (lisans) veren toplam 67, Türkiye’de ise toplam 74 üniversite olduğu belirlenmiştir (thecompletenessuniversityguide.com; Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, 2017). Türkiye ve İngiltere’de yükseköğretim düzeyinde spor eğitimi veren üniversite sayısının fazla olması ve her iki ülkedeki spor eğitim programlarının ortak noktalar taşıması nedeni ile gerçekleştirilen araştırma tüm evren yerine belirli bir örneklem belirlenerek üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda üniversiteler belirlenirken yargısal örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Yargısal örneklemede araştırmacılar bilgileri, daha önceden edindikleri deneyimlerini ve yargılarını kullanarak örneklem seçimini gerçekleştirmektedirler (Fogelman ve Comber, 2002; McMurray, 2004; Hall ve Hall, 2008). Buna göre İngiltere’de spor eğitimi veren üniversitelerden “The Complete University Guide 2018” sıralamasına göre en iyi ilk 5 sırada yer alan üniversite (University of Exeter, University of Bath, The University of Edinburgh, Durham University, Loughborough University) incelenmiştir. Türkiye’deki üniversitelerin belirlenmesi aşamasında ise URAP (University Ranking by Academic Performance) 2017-2018 Genel Puan Tablosuna göre bünyesinde spor eğitimine yönelik lisans ve lisansüstü programları bulunan üniversiteler dikkate alınarak genel bir tablo oluşturulmuştur. Türkiye’deki üniversitelerde verilen spor eğitimlerine yönelik programların yoğun düzeyde benzerlik taşıması nedeni ile Türkiye’deki sistemlere ilişkin genel bir tablo oluşturulmuş ve sunulmuştur. Araştırma kapsamında incelenen üniversitelere ait tüm bilgilere üniversitelere ait web sitelerinden ulaşılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında incelenen üniversitelere ilişkin bilgiler aşağıda tablolar halinde sunulmaktadır değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Exeter Üniversitesi Spor Eğitimlerine İlişkin Bilgiler

DERECE	BÖLÜM	Süre (Tip)	Süre (Yıl)	Toplam Zorunlu Kredi	Bağlı Bulunduğu Disiplin
BSc (Bachelor of Science) (Lisans Düzeyi)	Egzersiz ve Spor Bilimleri	Tam	3	240	Spor ve Sağlık Bilimleri
	Egzersiz ve Spor Bilimleri (Yurt Dışı)	Tam	4	240	Spor ve Sağlık Bilimleri
	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri	Tam	3	270	Tıp ve Sağlık Bilimleri
	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri (Stajlı)	Tam	4	270	Tıp ve Sağlık Bilimleri
	Spor Psikolojisi ve Egzersiz	Tam	3	210	Spor ve Sağlık Bilimleri
MSCi (Master in Science) (Lisans Düzeyi-Tezli)	Egzersiz ve Spor Bilimleri	Tam	4	340	Spor ve Sağlık Bilimleri
MSc (Master of Science) (Yüksek Lisans Düzeyi)	Spor ve Sağlık Bilimleri	Tam	1	90	Spor ve Sağlık Bilimleri
	Spor ve Sağlık Bilimleri	Yarı Z.	2	90	Spor ve Sağlık Bilimleri
	Sağlık ve Zindelik	Tam	1	135	Spor ve Sağlık Bilimleri
Mphil (Master of Philosophy) (Yüksek Lisans Düzeyi)	Spor ve Sağlık Bilimleri	Tam	3	-	Spor ve Sağlık Bilimleri
	Spor ve Sağlık Bilimleri	Yarı Z.	5	-	Spor ve Sağlık Bilimleri
PhD Doctor of Philosophy Doktora Düzeyi	Spor ve Sağlık Bilimleri	Tam	4	-	Spor ve Sağlık Bilimleri
	Spor ve Sağlık Bilimleri	Yarı Z	7	-	Spor ve Sağlık Bilimleri

Kaynak: (www.exeter.ac.uk, 2018)'den uyarlanmıştır.

Tablo 1. de görüldüğü üzere Exeter Üniversitesi'nde lisans düzeyinde Egzersiz ve Spor Bilimleri-(Yurt Dışı), Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri-(Stajlı), Spor Psikolojisi ve Egzersiz bölümlerinde süresi 3-4 yıl, toplam zorunlu kredi ise 210-270 arasında değişmekte olan eğitim verilmektedir. Lisans düzeyine ek olarak MSCi adı verilen toplam kredisi lisans düzeylerine göre yüksek (340), eğitim süresi ise 4 yıl olan ve bitirme tezi yazılması gereken bir program bulunmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde tam ve yarı zamanlı olmak üzere toplam süresi 1-2 yıl arasında değişen Spor ve Sağlık Bilimleri ile Sağlık ve Zindelik programları bulunmaktadır. Exeter üniversitesi yüksek lisans düzeyinden daha akademik bir derece sunan, öğrencilerin ders almadığı, ancak bitirme tezi yazmaları gereken ve araştırma odaklı olan, Türkçe tam karşılığı olmamakla birlikte İngilizce adı "*Master of Philosophy*" (Mphil) olan tam ve yarı zamanlı eğitimlerin olduğu programlara sahiptir.

Doktora düzeyinde yüksek lisans ile benzer şekilde Spor ve Sağlık Bilimleri adı altında 4-7 yıl arasında değişmekle birlikte farklı süre ve tiplere sahip programlar olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Bath Üniversitesi Spor Eğitimlerine İlişkin Bilgiler

DERECE	BÖLÜM	Süre (Tip)	Süre (Yıl)	Toplam Zorunlu Kredi	Bağlı Bulunduğu Disiplin
BSc (Bachelor of Science) (Lisans Düzeyi)	Sağlık ve Egzersiz Bilimleri	Tam	3	180	Sağlık Bilimleri
	Sağlık ve Egzersiz Bilimleri (Staj)	T/YZ	4	240	Sağlık Bilimleri
	Spor ve Egzersiz Bilimleri	Tam	3	180	Sağlık Bilimleri
	Spor ve Egzersiz Bilimleri	T/YZ	4	240	Sağlık Bilimleri
BA Bachelor of Arts Lisans Düzeyi	Spor ve Sosyal Bilimler	T/YZ	4	240	Sağlık Bilimleri
	Spor ve Sosyal Bilimler	Tam	3	180	Sağlık Bilimleri
	Spor ve Egzersiz Bilimleri	Tam	4	240	Sağlık Bilimleri
	Spor ve Egzersiz Bilimleri (Stajlı)	Tam	5	300	Sağlık Bilimleri

MSCi (Master in Science) (Lisans Düzeyi-Tezli)	Sağlık ve Egzersiz Bilimleri	Tam	4	240	Sağlık Bilimleri
	Sağlık ve Egzersiz Bilimleri (Staj)	Tam	5	300	Sağlık Bilimleri
	Spor ve Egzersiz Bilimleri (Yurt Dışı)	T/YZ	5	300	Sağlık Bilimleri
MSc (Master of Science) (Yüksek Lisans Düzeyi)	Spor ve Egzersiz Hekimliği	Uz.Ö.	3.5	51	Sağlık Bilimleri
	Spor Fizyoterapistliği	Uz.Ö.	3.5	-	Sağlık Bilimleri

Kaynak: (<http://www.bath.ac.uk>, 2018)'den uyarlanmıştır.

Tablo 2.'de görüldüğü üzere Bath Üniversitesi'nde Lisans düzeyinde toplam zorunlu kredisi 180-240, süresi 3-4 yıl olmak üzere tam ya da yarı zamanlı spor eğitimleri verilmektedir. Ayrıca tezli ve toplam zorunlu kredisi de yüksek olan MSCi (Master in Science) adı altında eğitim programı bulunmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde ise uzaktan öğretim yöntemi ile spor ve egzersiz hekimliği ile spor fizyoterapistliği eğitimleri verildiği görülmektedir.

Tablo 3. Edinburgh Üniversitesi Spor Eğitimlerine İlişkin Bilgiler

DERECE	BÖLÜM	Süre (Tip)	Süre (Yıl)	Toplam Zorunlu Kredi	Bağlı Bulunduğu Disiplin
BSc (Bachelor of Science) (Lisans Düzeyi)	Uygulamaları Spor Bilimleri	Tam	4	240	Sanat, Beşeri ve Sosyal Bilimler
	Beden Eğitimi	Tam	4	240	Sanat, Beşeri ve Sosyal Bilimler
	Spor ve Rekreasyon Yönetimi	Tam	4	240	Sanat, Beşeri ve Sosyal Bilimler
MSc (Master of Science) (Yüksek Lisans Düzeyi)	Sağlık için Fiziksel Aktivite	Tam	1	-	-
	Sağlık için Fiziksel Aktivite	Yarı Z	6	-	-
	Spor Politikası, Yönetim ve Uluslararası Gelişmeler	Tam	1	-	-
	Spor Politikası, Yönetim ve Uluslararası Gelişmeler	Yarı Z	6	-	-
	Fiziksel Dayanıklılık ve Kuvvet	Tam	1	-	-
	Fiziksel Dayanıklılık ve Kuvvet	Yarı Z	6	-	-

Kaynak: (<http://www.ed.ac.uk>, 2018)'den uyarlanmıştır.

Tablo 3.'de görüldüğü üzere Edinburgh Üniversitesi'nde Sanat, Beşeri ve Sosyal Bilimler disiplinine bağlı olmak üzere Uygulamaları Spor Bilimleri, Beden Eğitimi, Spor ve Rekreasyon Yönetimi lisans programları bulunmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde ise tam ve yarı zamanlı, süresi 1-6 yıl arasında değişen Sağlık için Fiziksel Aktivite, Spor Politikası, Yönetim ve Uluslararası Gelişmeler, Fiziksel Dayanıklılık ve Kuvvet programları bulunmaktadır.

Tablo 4. Durham Üniversitesi Spor Eğitimlerine İlişkin Bilgiler

DERECE	BÖLÜM	Süre (Tip)	Süre (Yıl)	Toplam Zorunlu Kredi	Bağlı Bulunduğu Disiplin
BSc (Bachelor of Science) (Lisans Düzeyi)	Spor, Egzersiz ve Fiziksel Aktivite	Tam	3	360	Sosyoloji

Kaynak: (<http://www.dur.ac.uk>, 2018)'den uyarlanmıştır.

Tablo 4.'de görüldüğü üzere Durham Üniversitesi'nde sadece lisans düzeyinde, sosyoloji disiplinine bağlı 3 yıl süreli, tam zamanlı ve toplam zorunlu kredisi 360 olan Spor, Egzersiz ve Fiziksel Aktivite programı bulunmaktadır.

Tablo 5. Loughborough Üniversitesi Spor Eğitimlerine İlişkin Bilgiler

DERECE	BÖLÜM	Süre (Tip)	Süre (Yıl)	Toplam Zorunlu Kredi	Bağlı Bulunduğu Disiplin
BSc (Bachelor of Science) (Lisans Düzeyi)	Spor Yöneticiliği	Tam	3	240	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Spor Yöneticiliği	T/YZ	4	240	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Spor ve Egzersiz Bilimleri	Tam	3	360	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Spor ve Egzersiz Bilimleri	T/YZ	4	480	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Spor Teknolojileri	Tam	3	430	Elektronik ve Mekanik Üretim Mühendisliği
	Spor Teknolojileri	T/YZ	4	430	Elektronik ve Mekanik Üretim Mühendisliği
	Coğrafya ve Spor Yönetimi	Tam	3	180	Spor, Egzersiz ve Sağlık Bilimleri ve Coğrafya Bölümü
	Coğrafya ve Spor Yönetimi	T/YZ	4	240	Spor, Egzersiz ve Sağlık Bilimleri ve Coğrafya Bölümü
	Spor ve Egzersiz Psikolojisi	Tam	3	180	Sosyal Bilimler
	Spor ve Egzersiz Psikolojisi	T/YZ	4	180	Sosyal Bilimler
	Matematik ve Spor Bilimleri	Tam	3	360	Matematik Bilimleri
	Matematik ve Spor Bilimleri	T/YZ	4	480	Matematik Bilimleri
	İngilizce ve Spor Bilimleri	Tam	3	310	Sanat, İngilizce ve Drama Bölümü
	İngilizce ve Spor Bilimleri	T/YZ	4	360	Sanat, İngilizce ve Drama Bölümü
MSc (Master of Science) (Yüksek Lisans Düzeyi)	Kas ve İskelet Sistemleri, Spor ve Sağlık	T/YZ	1-2	120	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Sporda Sosyal Araştırmalar	T/YZ	1-2	120	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Sporda Biyomekanik	T/YZ	1-2	180	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Spor İşletmeciliği ve İnovasyon	T/YZ	1-4	120	Spor İşletmeciliği Enstitüsü
	Spor İşletmeciliği ve Liderlik	T/YZ	1-4	140	Spor İşletmeciliği Enstitüsü
	Sporda Dijitalleşme ve Medya Teknolojileri	T/YZ	1-4	140	Spor İşletmeciliği Enstitüsü
	Sporda Egzersiz ve Beslenme	T	1	160	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Spor ve Egzersiz Psikolojisi	T/YZ	1-2	200	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Spor Yöneticiliği	T/YZ	1-2	200	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri
	Spor Pazarlaması	T/YZ	1-4	180	Spor İşletmeciliği Enstitüsü
PhD Doctor of Philosophy (Doktora Düzeyi)	Sporda Toplumsal Cinsiyet	T	3	-	Sosyal Bilimler
	Spor İşletmeciliği	T/YZ	3-6	-	Spor İşletmeciliği Enstitüsü
	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri	T/YZ	3-6	-	Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri

Kaynak: (<http://www.lboro.ac.uk>, 2018)'den uyarlanmıştır

Tablo 5.'de görüldüğü üzere, Loughborough Üniversitesi'nde lisans düzeyinde farklı disiplinlere bağlı olmak üzere, Spor Yöneticiliği, Spor ve Egzersiz Bilimleri, Spor Teknolojileri, Coğrafya ve Spor Yönetimi, Spor ve Egzersiz Psikolojisi, Matematik ve Spor Bilimleri, İngilizce ve Spor Bilimleri programları bulunmaktadır. Bu programların toplam zorunlu kredilerinin 240 ile 480 arasında değiştiği görülmektedir. Yüksek lisans düzeyinde ise süresi 1-4 yıl arasında değişebilmekle birlikte 10 farklı program bulunmaktadır. Doktora düzeyinde Sporda Toplumsal Cinsiyet, Spor İşletmeciliği, Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri programlarının olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Türkiye'deki Üniversitelerin Spor Eğitimlerine İlişkin Genel Bilgiler

DERECELER	BÖLÜM	Süre (Yıl)	Toplam Zorunlu Kredi Aralığı	Bağlı Bulunan Disiplinler
Lisans Düzeyi BSc (Bachelor of Science)	Spor Yöneticiliği	4	240	<ul style="list-style-type: none"> Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Bilimleri ve Teknoloji Fakültesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Fakültesi Eğitim Fakültesi
	Rekreasyon	4		
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	4		
	Antrenörlük Eğitimi	4		
	Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi Bölümü	4		
Yüksek Lisans Düzeyi MSc (Master of Science)	Spor Yöneticiliği	2 Yıl	60-120	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimler Enstitüsü
	Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon	2 Yıl		
	Spor Yönetim Bilimleri	2 Yıl		
	Spor Bilimler ve Teknolojisi	2 Yıl		
	Spor Fizyolojisi	2 Yıl		
	Spor Psikolojisi	2 Yıl		
	Beden Eğitimi ve Spor	2 Yıl		
	Spor Fizyoterapistliği	2 Yıl		
	Hareket ve Antrenman	2 Yıl		
	Rekreasyon	2 Yıl		
	Sporda Psikososyal Alanlar	2 Yıl		
	Spor Sağlık Bilimleri	2 Yıl		
Doktora Düzeyi Doctor of Philosophy	Spor Yöneticiliği	4 Yıl	60-240	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimler Enstitüsü
	Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon	4 Yıl		
	Spor Yönetim Bilimleri	4 Yıl		
	Spor Bilimler ve Teknolojisi	4 Yıl		
	Beden Eğitimi ve Spor	4 Yıl		
	Spor Fizyoterapistliği	4 Yıl		
	Hareket ve Antrenman	4 Yıl		
	Spor Yöneticiliği	4 Yıl		
	Spor Yöneticiliği ve Rekreasyon	4 Yıl		

Kaynak: Üniversite web sayfaları ve bilgi paketleri, Karakaya, (2012) ve Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzundan yararlanılarak (2017) oluşturulmuştur.

Tablo 6.da görüldüğü gibi Türkiye'deki üniversitelerin spor eğitimlerine ilişkin genel bilgiler değerlendirildiğinde lisans düzeyindeki bölümlerin Spor Yöneticiliği, Rekreasyon, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi ve Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi Bölümü şeklinde olduğu normal eğitim sürelerinin 4 yıl, toplam zorunlu kredilerin ise 240 olduğu belirlenmiştir. Lisansüstü eğitimde yüksek lisans düzeyinin farklı programlarda 2 yıllık süreleri kapsadığı, toplam kredi aralığının ise 60 ile 120 arasında olduğu görülmektedir.

Doktora düzeyinde ise 4 yıllık normal eğitim süresi ve 60 ile 240 kredi arasında değişen alınması gereken zorunlu kredi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Türkiye’de verilen lisansüstü spor eğitimlerinin Sosyal Bilimler, Sağlık Bilimleri ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü kapsamında bulunduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

İngiltere’de 2017 yılı itibari ile spor eğitimi (lisans) veren toplam 67, Türkiye’de ise toplam 74 üniversite olduğu belirlenmiştir (the completuniversityguide.com; Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, 2017). İngiltere’de yükseköğretim kurumlarında lisans düzeyindeki spor eğitimi bölümlerinin “Spor ve Sağlık Bilimleri”, “Tıp ve Sağlık Bilimleri”, “Sağlık Bilimleri, Sanat, Beşeri ve Sosyal Bilimler”, “Sosyoloji, Spor Egzersiz ve Sağlık Bilimleri”, “Spor, Egzersiz ve Sağlık Bilimleri ve Coğrafya”, “Matematik Bilimleri, Sanat, İngilizce ve Drama Bölümü” gibi disiplinlere bağlı olarak eğitim verdiği görülmektedir. Türkiye’de lisans düzeyinde verilen eğitimlerin bağlı bulunduğu disiplinler ise “Spor Bilimleri Fakültesi”, “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu”, “Spor Bilimleri ve Teknoloji Fakültesi”, “Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu”, “Sağlık Bilimleri Fakültesi” ve “Eğitim Fakültesi” ile sınırlı kalmıştır. Her iki ülkenin lisans düzeyinde verilen spor eğitimlerinin bağlı bulunduğu disiplinler birlikte değerlendirildiğinde; İngiltere’nin birbirinden farklı ve çeşitli disiplinler ile spor eğitimini birleştirdiği görülmektedir. İki ülkede de temel spor eğitimlerinin yanı sıra spora ilişkin farklı alanlarda uzmanlaşma imkânı sağlayacak yan dallar ya da alanlar bulunmaktadır. Günümüzde spor; içerisinde barındırdığı dinamikler sayesinde birçok disiplin ile iç içe geçmiş konumdadır. Bu noktada spor eğitiminin bu etkileşimin odak noktalarından biri olduğu ve geliştirilmek için üzerinde çalışmalar gerçekleştirildiği ifade edilebilir (Nyberg ve Larsson, 2014; Larsson ve Karlefors, 2015). İngiltere’de lisans düzeyinde görülen disiplinlerin çeşitliliğinin, sporda gelişim ve kalkınma adına anahtar roller üstlendiği yorumunu yapmak da mümkündür. Sporda kalkınma ve gelişme, spora katılımı artırma-istikrar sağlama, yetenekli bireyleri keşfetme, imkân tanıma vb. misyonlarına sahip olan Sport England, İngiltere’nin ve Avrupa’nın spor adına en önemli kuruluşlardan biri olarak görülmektedir. Sport England aynı zamanda sporda eğitime yönelik faaliyetler gerçekleştirmekte ve üniversiteler dâhil olmak üzere tüm paydaşlar ile işbirliği yürütmektedir (SportEngland, 2018). Sözü edilen faaliyetlerin spor eğitimlerinin daha üst seviyeye taşımaya yardımcı olduğu ifade edilebilir. Türkiye’de 2011 yılında T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kurulması ve faaliyete geçmesi sporda gelişim ve kalkınma konusunda daha kurumsal bir yapıyı beraberinde getirirken, hem spor eğitimi hem de eğitimcilerin eğitimi noktasında yükseköğretim düzeyindeki yapılanmaya katkıda bulunmuştur. Bu kapsamda yükseköğretim düzeyinde 2012-2013 yıllarına kadar yoğunlukla Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu çatısı altında verilen spor eğitimi sonraki dönemlerde (2013-2018) Spor Bilimleri Fakültelerine dönüşerek daha kurumsal ve sistemli bir şekilde yürütülmektedir. Bu bakış açısı ile Türkiye’nin gelecekte hem spor eğitiminde, hem de spor eğitimcilerine yönelik nitelikli eğitimin sağlanması konusunda gelişme göstereceği yorumu yapılabilmektedir.

Eğitim süreleri ve alınması gereken zorunlu kredi sayıları karşılaştırıldığında; İngiltere’deki lisans eğitiminin çoğunlukla 3 yıl olmakta birlikte 3-4 yıl arasında olduğunu, buna karşılık Türkiye’deki normal eğitim süresinin 4 yıl olduğu görülmektedir. Alınması gereken zorunlu kredi İngiltere’de 180-360 arasında değişirken, Türkiye’de 240 kredi olarak belirlenmiştir. Lisansüstü eğitimde; İngiltere’de yüksek lisans düzeyinde eğitim sürelerinin 1-6, doktora düzeyinde ise 3-6 yıl arasında değiştiği belirlenmiştir. Türkiye’deki eğitim süresi ise yüksek lisans 2, doktora 4 yıl olarak belirlenmiştir. İngiltere’deki eğitim sisteminin tam ve yarı zamanlı olmak üzere iki şekilde sürdürülmektedir. Bu durumun gerek eğitim süresine gerekse de alınması gereken zorunlu kredi miktarına yansdığı görülmektedir. Buna karşın Türkiye’de sözü

edildiği şekilde herhangi bir seçenek sunulmaması eğitim sürelerinin tek tip olmasına neden olmaktadır. Bunlara ek olarak yüksek lisans programlarında İngiltere'deki bazı programlarda sporun insan üzerindeki etkilerini arttırmaya ve bilimsel yönüne yönelik programların fazlalığı göze çarpmaktadır. Türkiye'de yüksek lisans eğitimleri genellikle sağlık bilimleri ve sosyal bilimler enstitüsüne bağlı anabilim dalları aracılığı ile verilmekte olduğu görülmektedir İngiltere yükseköğretim sisteminde Türkiye'deki eğitim sisteminde tam olarak bir karşılığı olmayan ancak benzer noktalar taşıyan ara programlar bulunduğu belirlenmiştir. Bu programlardan ilki; lisans düzeyine ek olarak toplam kredisi lisans düzeylerine göre yüksek (340), eğitim süresi ise 4 yıl olan ve bitirme tezi yazılması gereken MSCi (Master of Science) adı verilen programdır. Bir diğeri ise yüksek lisans düzeyinden daha akademik bir derece sunan, öğrencilerin ders almadığı, ancak bitirme tezi yazmaları gereken ve araştırma odaklı olan, Türkçe tam karşılığı olmamakla birlikte İngilizce adı "*Master of Philosophy*" (Mphil) olan tam ve yarı zamanlı eğitimlerin olduğu programlardır.

Sonuç olarak, İngiltere ve Türkiye'deki spor eğitim yapısı genellikle benzer özellikler taşımaktadır. Ancak bu hususta önemli olan konunun eğitim yapılarından ziyade verilen eğitimin içeriği ile birlikte niteliği olduğu ifade edilebilir. Aynı zamanda bu faktörlerin ülkenin spor konusunda gelişmesine olanak sağlayacak anahtar noktalar olduğu düşünülmektedir. Bu nedenlerden dolayı sporda başarılı olmuş ülkelerin, spor eğitim yapılarının incelenmesinin yanı sıra spor eğitiminde kullandıkları eğitim içeriği ve yöntemleri de karşılaştırma analizlerinde önem kazanmaktadır. Bu şekilde yapılacak olan çalışma ve araştırmalar hem Türkiye'nin spor eğitimi olarak bulunduğu yeri gösterecek hem de hangi konular üzerinde durulması ve nelerin değiştirilmesi gerektiğine ilişkin önemli katkılar sağlayacaktır.

Türkiye'nin sporda arzu edilen başarıları yakalaması, istenilen katılımın sağlanması ve spor alanında yeterli düzeye gelmesi açısından bu hedefleri gerçekleştirmede ihtiyaç duyulan spor eğitimi almış ya da alacak bireylere yönelik eğitim içeriklerinin oluşturulması konusunda önemli görülen faktörler şunlardır;

- Üniversiteler ile T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın oluşturacağı kurullar,
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın üniversitelerin spor bilimine yönelik eğitim veren anabilim dalları ile yapacağı iş birlikleri,
- Eğitmen, karar verici ve uygulayıcıların karşılıklı görüş alışverişleri kapsamında gerçekleştirilecek çalıştaylar.
-

Tüm bunlara ek olarak ihtiyaç duyulan başarılı sporcu ve spor insanlarının yetiştirilmesinde stratejilerin belirlenmesi ve uygulanması gibi birçok konuda spor eğitim sistemlerinin başat rol oynadığı ifade edilebilir.

Farklı bir bakış açısı ile değerlendirmek gerekirse, spora katılımı her yaş grubuna uygulayabilmek, başarılı sporcular yetiştirmek, sağlıklı ve zinde bir toplum oluşturabilmek, başarıyla yönetilen spor kulüplerine ve teşkilatlarına sahip olabilmek için; nitelikli beden eğitimi öğretmenlerine, akademisyenlere, antrenörlere, spor yöneticilerine kısacası spor bilimleri alanında eğitim alacak ve topluma aktaracak bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu insanların istenilen düzeylere gelmesi ve hedefleri gerçekleştirebilmesi de yine verilecek eğitimin kalitesi ve yaratılacak istihdam alanları ile doğru orantılıdır. Bu nedenle eğitim yapıları ve içerikleri ihtiyaca uygun bireylerin yetiştirilmesine yönelik olmalı ve yenilikler kapsamında revize edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Bailey, R., Armour, K., Kirk, D., Jess, M., Pickup, I., Sandford, R., Education, B. P. (2009). The educational benefits claimed for physical education and school sport: an academic review. *Research papers in education*, 24(1), 1-27.
- Bramham, P., Hylton, K., Jackson, D. (2007). *Sports development: Policy, process and practice*. Routledge.
- Bruce Kidd (2008) A new social movement: Sport for development and peace, *Sport in Society*, 11:4, 370-380.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F.(2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara, Pegem Akademi.
- Cashmore, E. (2003). *Sports culture: an AZ guide*. Routledge.
- Coalter, F. (2007). Sports clubs, social capital and social regeneration: 'Ill-defined interventions with hard to follow outcomes'?. *Sport in society*, 10(4), 537-559.
- Creemers, B. P., Kyriakides, L., Sammons, P. (2010). *Methodological advances in educational effectiveness research*. Routledge.
- Durham University. Erişim:[<https://www.dur.ac.uk>]. Erişim Tarihi: 10.03.2018
- Eurydice (2007). *Focus on the Structure of Higher Education in Europe 2006/07 Report*. National Trends in the Bologna Process
- Fişek, K. (2003). *Spor Yönetimi*, YGS Yayınları, İstanbul 2003
- Frank, A. M. (2003). *Sports and education: A reference handbook*. Abc-clio.
- Girginov, V. (Ed.). (2008). *Management of sports development*. Routledge.
- Hall, N. A., Hall, R. (2008). *Applied social research*. Macmillan Education AU.
- Hallmann, K., Petry, K. (Eds.). (2013). *Comparative sport development*. Heidelberg: Springer.
- Harris, S., Houlihan, B. (2014). Delivery networks and community sport in England. *International journal of public sector management*, 27(2), 113-127.
- Holt, R. (1990). *Sport and the British: a modern history*. Oxford University Press.
- Houlihan, B., Green, M. (2009). Modernization and sport: The reform of Sport England and UK Sport. *Public administration*, 87(3), 678-698.
- Huizinga, J. (2014). *Homo Ludens* IIs 86 (Vol. 3). Oxon: Routledge.
- Karakaya, E., Y.(2012). *Avrupa Birliğinde Spor Eğitim Politikaları ve Bu Politikaların Türk Spor Eğitim Sistemine Uyumu*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Karaküçük, S. (1988). "Türkiye'de Spor Yöneticilerinin Eğitimi" *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 357-383.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (17. Baskı). Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Larsson, H., Karlefors, I. (2015). Physical education cultures in Sweden: fitness, sports, dancing... learning?. *Sport, Education and Society*, 20(5), 573-587.
- Lawson, H. (2005). Empowering people, facilitating community development, and contributing to sustainable development: The social work of sport, exercise, and physical education programs. *Sport, Education and Society*, 10(1), 135-60.

Loughborough University. Erişim:[<http://www.lboro.ac.uk>]. Erişim Tarihi: 10.03.2018

McMurray, A. (2004). A commonsense approach. Cengage Learning Australia.

Nyberg, G., Larsson, H. (2014). Exploring ‘what’ to learn in physical education. *Physical education and sport pedagogy*, 19(2), 123-135.

Öztürk F. (1998). *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, Bağırhan Yayınevi, Ankara.

Smith, A. C., Westerbeek, H. M. (2007). Sport as a vehicle for deploying corporate social responsibility. *Journal of corporate citizenship*, 25(1), 43-54.

Stewart, B., Nicholson, M., Smith, A. C., Hoye, R. (2018). *Sport management: principles and applications*. Routledge. 48

Sunay, H., (2002), “Türkiye’de Sporun Yaygınlaştırılması Kapsamında Çağdaş Spor Yöneticilerinin Rolü ve Önemi” 27-29 Ekim 2002 tarihleri arasında Antalya-Kemer’de gerçekleştirilen 7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri, Bildiri kitapçığı, s.263-272, Antalya.

The Complete University Guide (2018). Erişim:[<https://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/league-tables/rankings?s=Sports+Science&y=2018>]. Erişim Tarihi: 10.03.2018

The Sports Council Trust Company (2018). Annual Report and Accounts For the Year Ended 31 March 2018 Presented to Parliament pursuant to Article 6(2)(b) of the Government Resources and Accounts Act 2000 (Audit of Non-profit-making Companies) Order 2009 Erişim:[<https://www.sportengland.org/media/13294/sports-council-trust-annual-report-accounts-2017-18.pdf>]. Erişim Tarihi: 10.03.2018

The University of Edinburgh. Erişim:[<https://www.ed.ac.uk>]. Erişim Tarihi: 10.03.2018

University of Bath. Erişim:[<http://www.bath.ac.uk>]. Erişim Tarihi: 10.03.2018

University of Exeter. Erişim:[<https://www.exeter.ac.uk>]. Erişim Tarihi: 10.03.2018

URAP- University Ranking by Academic Performance Erişim:[http://tr.urapcenter.org/2017/2017_t9.php]. Erişim Tarihi: 20.04.2018

Uslaner, E. (1999) ‘Democracy and Social Capital’, in M. Warren (ed.) *Democracy and Trust*, pp. 121–150. Cambridge: Cambridge University Press.

Ültanır, G. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim bilimi: Kuram ve teknikler*. Eylül Kitap ve Yayınevi.

Widdop, P., King, N., Parnell, D., Cutts, D., Millward, P. (2018). Austerity, policy and sport participation in England. *International journal of sport policy and politics*, 10(1), 7-24.

Yetim, A. (2005), *Sosyoloji ve Spor*, Morpa Yayınları, Ankara

Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu (2017) Erişim:[<https://www.osym.gov.tr/TR,13263/2017-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>]. Erişim Tarihi: 12.11.2017